

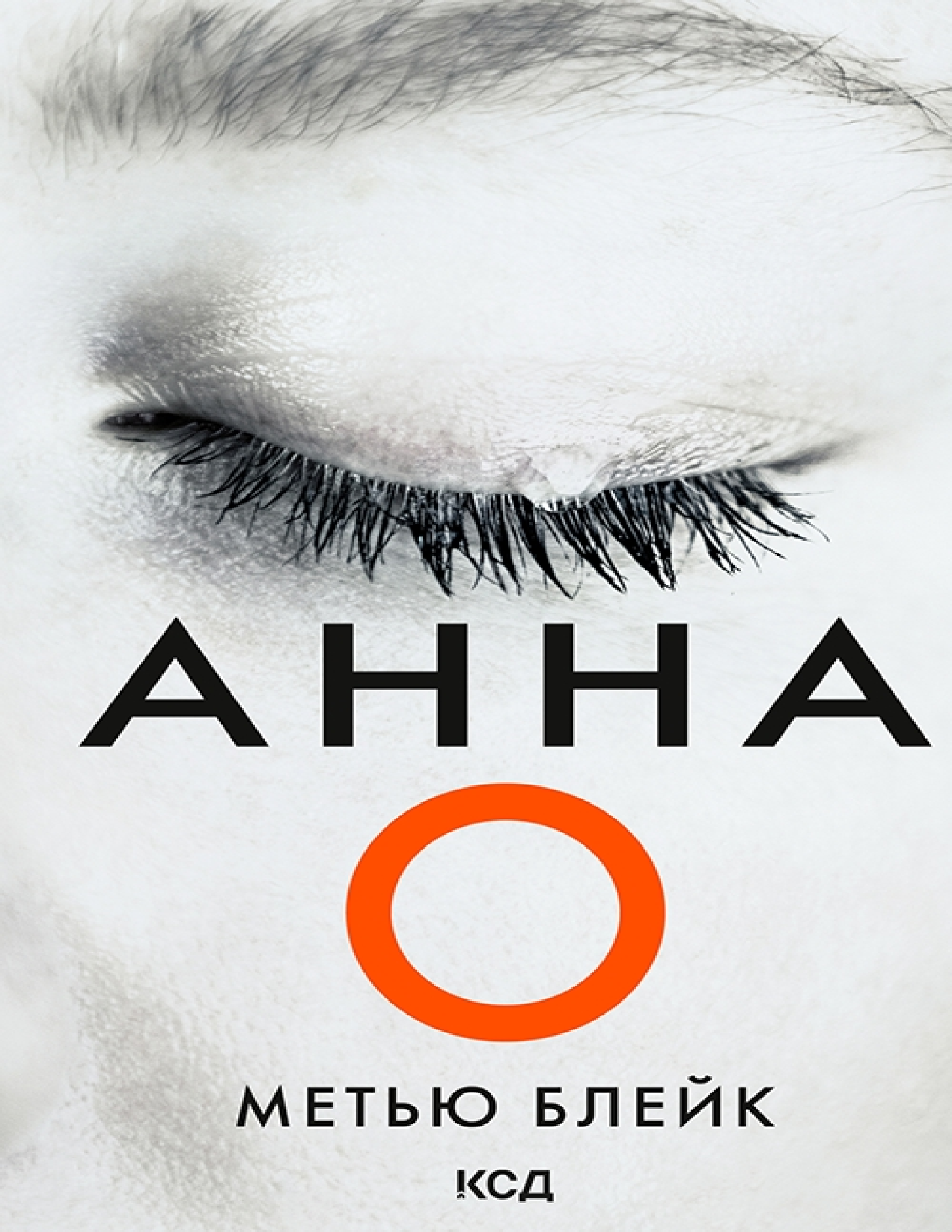
Анна О

КУПИТИ

Спляча красуня чи спляча вбивця?

Анна Огілві - молода двадцятип'ятирічна письменниця, на яку чекає яскраве майбутнє. Під час сімейного відпочинку в одному з будиночків знаходять убитими двох її найкращих друзів, а поруч - сплячу Анну. Усі докази вказують на те, що вбивця саме вона, проте її вину неможливо довести або спростувати, адже від дня трагедії минуло чотири роки, а дівчина так і не прокинулась.

Доктор Бенедикт Прінс - судовий психолог, який спеціалізується на злочинах, пов'язаних зі сном. Спляча красуня, як відтепер називають Анну, - загадка для багатьох фахівців. Проте саме методи роботи доктора Прінса - це остання надія розбудити можливу вбивцю, щоб вона постала перед судом і дала відповіді, які знімуть завісу з того страшного дня.

АННА

МЕТЬЮ БЛЕЙК

КСД

СПЛЯЧА КРАСУНЯ ЧИ СПЛЯЧА ВБИВЦЯ?

MATTHEW BLAKE

ANNA

A Novel

МЕТЬЮ БЛЕЙК

АННА

ХАРКІВ
2024 КСД

Книжковий Клуб «Клуб Сімейного Дозвілля»
2024

ISBN 978-617-15-0911-5 (epub)

Жодну з частин цього видання не можна копіювати або відтворювати в будь-якій формі без письмового дозволу видавництва

Електронна версія зроблена за виданням:

This edition published by arrangement with Madeleine Milburn Ltd

Перекладено за виданням: Blake M. Anna O : A Novel / Metthew Blake. — London :
HarperCollinsPublishers, 2024. — 432 p.

Переклад з англійської *Інни Ляхімець*

Блейк М.

Б68 Анна О : роман / Метью Блейк ; пер. з англ. І. Ляхімець. — Харків : Книжковий Клуб «Клуб Сімейного Дозвілля», 2024. — 464 с.

ISBN 978-617-15-0788-3

ISBN 978-0-00-860779-1 (англ.)

Анна Огілві — молода двадцятип'ятирічна письменниця, на яку чекає яскраве майбутнє. Під час сімейного відпочинку в одному з будиночків знаходять убитими двох її найкращих друзів, а поруч — сплячу Анну. Усі докази вказують на те, що вбивця саме вона, проте її вину неможливо довести або спростувати, адже від дня трагедії минуло чотири роки, а дівчина так і не прокинулась.

Доктор Бенедикт Прінс — судовий психолог, який спеціалізується на злочинах, пов'язаних зі сном. Спляча красуня, як відтепер називають Анну, — загадка для багатьох фахівців. Проте саме методи роботи доктора Прінса — це остання надія розбудити можливу вбивцю, щоб вона постала перед судом і дала відповіді, які знімуть завісу з того страшного дня. Тільки Анна знає правду, і тільки Бенедикт здатен допомогти розкрити її.

УДК 821.111

© MJB Media Ltd, 2024

© HarperCollinsPublishers Ltd, обкладинка, 2024

© Magdalena Russocka/Trevillion Images, фото на обкладинці, 2024

© Книжковий Клуб «Клуб Сімейного Дозвілля», видання українською мовою, 2024

© Книжковий Клуб «Клуб Сімейного Дозвілля», переклад і художнє оформлення, 2024

Я боюсь цієї темряви, яка спить в мені.

Сильвія Плат

1. Бен

— В середньому людина витрачає тридцять три роки свого життя на сон.

Вона нахилиється ближче, щоб я почув запах її парфумів. Зазвичай це той момент, коли все стає зрозумілим.

— Це те, чим ви займаєтеся?

— Так.

— Ви сомнолог?

— Я вивчаю людей, які скоюють злочини під час сну. На моїй візитці написано: «доктор Бенедикт Прінс, “Абатство”, Гарлі-стріт». Я експерт зі сну. Але ніколи не стверджую, що я лікар, — вона бачить, що я говорю серйозно.

— Хіба це можливо?

— Чи уявляли ви коли-небудь, що могли б зробити під час сну?

Зазвичай людям стає незручно в цей момент. Адже більшість злочинів мають фактор віддаленості, ми захоплюємось історіями про людей, здавалося б таких, як ми; але водночас зовсім не схожих на нас. Проте сон не допускає такого визначення. Сон усеосяжний.

— Якого роду злочини?

Вона не змінила тему, її увага досі зосереджена на мені.

— Найгірші.

— Хіба люди не можуть просто прокинутись?

— Тільки не тоді, коли в них сомнамбулізм. Я знаю людей, які зачиняли двері або їхали в машині, одночасно перебуваючи уві сні. Деякі з них навіть убивали.

— Напевно, ви точно все пам'ятаєте.

— Дивлячись на кола під вашими очима, я можу припустити, що минулої ночі ви спали приблизно п'ять із половиною годин.

— Це так очевидно? — нахмурившись, запитує вона.

— Чи пам'ятаєте ви хоч щось, що сталося за ці п'ять з половиною годин?

Вона замислилась, тримаючи рукою підборіддя.

— Мені щось снилось.

— Що саме?

— Я не пам'ятаю.

Що й потрібно було довести.

Її очі раптово змінюються, вона дивиться на мене зовсім по-іншому, голос стає гучнішим, вона починає рухатися жвавіше.

— Зачекайте, здається, був один випадок, як його...

Це фінальна точка. Небагато побачень заходять так далеко, зазвичай їм стає нудно від розмов про мою роботу. А потім я відлякую їх історіями про злочини, скоєні в стані сну. Але якщо й це не спрацьовує, то є ще один аргумент. Ніхто не залишається, щойно вони розуміють.

Ніхто.

— Анна О, — кажу я їй, на жаль, роблю останній ковток вина, дорогого Мерло, і тягнуся до свого піджака.

— Ви той чоловік на фото, психолог.

Я похмуро всміхаюся, дивлюся на годинник і говорю:

— Так, це був я.

Це було фото на першій сторінці кожної щоденної газети після того, як це сталося — жорсткий, залитий кров'ю фінал. Доленосний момент, після якого вже нічого не було, як раніше. До падіння та вигнання я носив окуляри, мав скуйовджене волосся й трішки похмурий стиль одягу. Та відтоді я змінився, борода додає мені кілька років, кінчики волосся посивіли, а окуляри стали товстішими, і вже не схожі на реквізит з відділу Гаррі Поттера. Але очі та обличчя, на жаль, змінити неможливо. Я маю інший вигляд, але я та сама людина.

Я чекаю на запитання, мені його ставлять завжди. Таємниця, що розділяє сім'ї, пари та навіть друзів — залишається досі нерозкритою.

— Вона винна? — запитує моя дівчина, або жінка, яка могла стати моєю дівчиною. Я тепер для неї не що інше, як упир, або анекдот на Різдво чи Новий Рік. — Вона зарізала двох людей і змогла уникнути покарання за вбивство?

2. Бен

Лондон

Телефонний дзвінок.

Я завжди пам'ятаю саме це.

З цього все починається.

Пізно, темрява така густа, ніби розлите на папері чорнило.

Я напівсонний, розтягнувся в кріслі з тацею теплого карі та напівпорожнім келихом дешевого вина. Чорно-білий фільм триває далі, мерехтячи в кутку кімнати. Сьогодні це «Незнайомці в потягу», мій улюблений. Усі інші вважають найкращим фільмом Гічкока¹ «Психо» чи «Запаморочення», але вони помиляються: у «Незнайомцях у потягу» є тенісна сцена.

Телефонна вібрація витягла мене з роздумів прямо в кімнату. Мої повіки важко підіймаються. Я витираю жир із рук і кидаю погляд на телефон: «Професорка Блум (“Абатство”)». Проводжу пальцем по екрану, готуюсь, стримуючи важке позіхання:

— Слухаю?

— Бене, вибач, що в таку пізню годину. Боюся, це не може чекати, — вона говорить серйозно, і в темряві ночі це мене справді лякає.

Професорка Вірджинія Блум здебільшого спочатку жартує або коле гострим слівцем. Її часто можна знайти, коли вона прогулюється по

Оксфорд-стріт у каптані² й на підборах, або за її столиком

у «Ленгемі»³ з пляшкою віскі та повною кишенею стимуляторів.

Я чую віддалений тупіт ніг та відлуння голосів у слухавці. Звучить так, ніби Блум досі в «Абатстві». Дивлюсь на годинник — майже північ:

— Щось сталося?

— Можна й так сказати, — вона прочищає горло, і до мене доноситься цей грубий та прокурений звук. — Здебільшого це твоя парафія. Справа тільки надійшла. І вона досить делікатна.

Я — судовий психолог. Проводив консультації для більшості кримінальних агенцій. Наприклад, НКА⁴, ФБР та Інтерпол мають мій номер. Але цей дзвінок звучить навіть більш секретно, ніж зазвичай.

— Чи має ця справа назву? — в телефоні чутно шуми, здається, щось відвертає увагу Блум.

— Приходь до «Абатства». Я не можу обговорювати це на відкритій лінії.

Офіційно в мене тижнева відпустка. Мені потрібно вчасно здати наукову статтю та дописати три звіти про пацієнтів. Я планував працювати вдома завтра й розібратися з горою паперів. Попри це, існує лише кілька пов'язаних зі сном випадків, які можуть бути занадто делікатними для відкритої лінії. Я заінтригований цим, упевнений, що Блум цього й хотіла.

— Ви повинні дати мені хоч щось, — я чую, як вона втягує повітря і мовчить, а потім важко і голосно зітхає:

— Ти не подякуєш мені за це.

За вікном холод, брудне небо, сповнене вересневої мряки. Я вже з нетерпінням чекаю поїздки від Пімліко⁵ до Гарлі-стріт. Можу залишитись у вітальні зі своїм Гічкоком та ще одним келихом вина. Але тоді це буду не я.

Ось чому я відповідаю. Ось чому я завжди відповідаю.

— Це Анна О, — нарешті говорить вона. — Є дещо, і вони хочуть, щоб ми це побачили.

¹ Альфред Гічкок — англійський кінорежисер, продюсер та сценарист. (Тут і далі прим. перекл., якщо не зазначено інше.)

² Каптан — довгий, прямий або завужений одяг без вирізу, з якого може бути зроблене пальто, сукня або сорочка. Каптани традиційно асоціюються зі східною культурою.

³ «Ленгем» («Langham») — назва розкішного готелю в Лондоні. Вважається одним із найстаріших готелів у столиці Великої Британії та має багатий історичний фонд.

⁴ НКА — Національна кримінальна агенція у Лондоні.

⁵ Пімліко — район у центрі Лондона. Розташований поруч із річкою Темза та є важливою частиною міста.

3. Бен

Клініка сну «Абатство» займає невеликий куток Гарлі-стріт. Це частина старовинного будинку в стилі мюз⁶ із симетричною едвардіанською цеглою та атмосферою повної конфіденційності. Відвідувачі часто говорять про церковну тишу в цьому місці — оазис, що ховається за Оксфорд-стріт між шумом Рідженс-парку та площі Кавендіш. Частина будівлі ніби витесана з портлендського каменю. «Абатство» має королівський вигляд, підходить маркізам та членам королівській сім'ї другого рангу, це місце схоже на храм.

Зараз ніч або, можливо, день. Я не впевнений, враховуючи те, що північ уже минула. На вулиці досі сіро й похмуро. Таксі проїжджає між калюжами й висаджує мене на розі вулиці. Я ховаюсь від дощу й струшую краплі зі своєї зламаної чорної парасольки. Таксі від'їжджає так швидко, що забризкує водою мої штанини. Я знову проклинаю Блум за дзвінок. Самотньо підіймаюся сходами і вводжу свій пароль. Цифри стають небезпечно слизькими. Старий будинок займає чотири поверхи, давно перетворені на офіс, ззовні з маленькою срібною дощечкою «Клініка сну “Абатство”». Тут є номер телефону, але не вказана електронна адреса. Вебсайт «Абатства» дуже примітивний, перераховує кваліфікації працівників, але жодної фотографії. Ми просто обслуговчий персонал, який працює завжди за лаштунками головної сцени, адже золоте правило психологів: нас чують, але ніколи не бачать.

Нічого не відбувається. Я протираю кнопки рукавом і вводжу код безпеки ще раз, й нарешті чую скрегіт дверей, що відчиняються. Цікаво, чи покликала Блум когось із моїх колег, експертів зі сну. На рецепції та в зоні очікування все ще тихо та безлюдно. Це як прийти до школи й бути єдиним учнем в актовій залі, якесь дивне відчуття всередині, бачити своє робоче місце без звичної метушні навколо.

— Професорко? — кричу я, але звук розноситься по кімнаті й завмирає.

Я вмикаю світло, й простір наповнює безліч заспокійливих, нейтральних кольорів. Новий килим, який нещодавно постелили, м'яко відчувається під ногами. Вдихаю повітря, воно здається таким чистим. Мабуть, це все через спеціальні фільтри, вбудовані в стіни. Зазвичай

тут ще грає музика, що обволікає відвідувачів та відносить їх в інший, безтурботний світ, допоки чек на оплату послуг не повертає їх у реальність. «Абатство» схоже на материнські обійми, які захищають тебе від шквалу зовнішнього світу. Сон — це все-таки основа.

— Професорко? — досі нічого, я ставлю парасольку біля вішалки й вилізаю зі свого промоклого пальта.

Біля стійки реєстрації стоять монітори, на яких видно задню та передню частину будівлі, це обов'язкова умова наших клієнтів. Хто б це не був: знаменитості перед весіллям; політики, які борються за свою кар'єру; футболісти в поганій формі; члени королівської сім'ї, що перебувають у центрі скандалу — всі вони проходять через цей вишуканий вхід з мішками під очима й постійним безсонням. Сон, як вода чи їжа — те, без чого людина жити не може. «Абатство» — свого роду сучасний храм, де можна заспокоїти психологічних демонів. Люди платять купу грошей тільки для того, щоб зануритися у свої ліжка.

Я стукаю по моніторах, намагаючись повернути їх до життя, але картинка мерехтить. Даю моніторам спокій і терпляче чекаю на ліфт, бо занадто втомлений, щоб підійматися по сходах. На столику біля ліфта розкидана купа журналів, і я беру один з примірників *New Scientist*, гортаю його, поки чекаю, бачу чергову згадку про «Абатство» в невеликому розділі новин. Ми надаємо додаткові послуги — консультування з кримінальних справ по всьому світу, окрім цього підписали вигідні контракти з Міською поліцією Лондона й іншими правоохоронними органами. За цим усім зрештою слідкує професорка Блум, як її колись назвали «гуру сну Великої Британії» в газеті *The Times*, стаття й досі висить на стіні в її кабінеті.

Ліфт підіймається вгору, я раптово розумію, що знаю кожен дюйм цієї будівлі. Намагаюсь підрахувати, скільки ночей було втрачено через одну таку примху Блум. Однозначно, забагато. Але справа Анни О — це інше, Блум не дражнила б мене цим, Анна О — це своєрідний святий ґрааль для будь-якого експерта зі сну. Відтоді як це сталося, понад чотири роки тому, вона все ще лишається загадкою, яку ніхто не зміг розгадати.

Ні, Блум не така жорстока, принаймні не зі мною. Нарешті я досягаю верхнього поверху — це так зване виконавче крило. Хоча насправді це більше схоже на складську кімнату з інтер'єром у стилі

Алькатрасу, що призначена лише для працівників. Семеро з нас працюють тут повний робочий день, інші десятеро допоміжних лікарів — неврологи, психіатри, психологи, психотерапевти, міофункціональні терапевти⁷ — займаються лікуванням проблем, пов'язаних зі сном. Мій кабінет розташовується в кінці коридору, один з небагатьох, який замикається на ключ. Кабінет Блум перший і найбільший, новіший за інші, прикрашений картинами в позолочених рамах і з потайним холодильником для напоїв.

Блум чекає на мене у дверному отворі свого кабінету, схвильована й похмура. Копиця сивого волосся слухняно вкладає шпильками, які рухаються з кожним позіхом. Їй за шістдесят, недбало вдягнена, її оперна пишнота ховається за різноколірними шарами одягу, сповита канарково-жовтими та полунично-рожевими тонами, очі видніються під окулярами, як у Хенка Марвінса. Попри рок-н-рольний спосіб життя, вона рідко скаржиться на втому чи недосип. Блум може їсти та пити у величезній кількості й почуватися чудово, вона — остання представниця свого покоління: алкоголь удень, іноді післяобідній сон, завжди — середній палець усьому, що стосується кадрової політики. Вона вчиняє негласний гріх своєї статі, не ставши й не виявляючи бажання стати матір'ю. Гурман, гарна оповідачка та дотепниця, вона прокладає свій шлях по життю розумом. Це її дар, водночас і прокляття. Позаду неї стоїть ще хтось, він навпаки видається надто худорлявим, з хижим поглядом, який властивий адвокатам. Незнайомець. Я заінтригований.

— Тут прямо вітальна вечірка, — кажу я, й відчуваю, як штанина волого прилипає до ноги, — не хочете пояснити мені, що відбувається? — заходжу в кабінет, хижий чоловік підіймається, зблизька він має більш поважний вигляд. Волосся його жорстке, але достатньо гарно вкладене, думаю, йому приблизно п'ятдесят, він має схожий на дзьоб ніс та V-подібну лінію росту волосся, на його столі лежить тека з гербом «Міністерство юстиції». Мої долоні починають пітніти, Блум говорила серйозно, ця справа вище правоохоронних органів, навіть вище НКА. Міністерство юстиції — це урядовий рівень.

— Вибач, — говорить Блум, — але це справді не могло чекати. Докторе Бенедикт Прінс, дозвольте представити вам Стівена

Доннелі — заступника директора з юридичних питань Міністерства юстиції.

Доннелі простягає руку й тисне мою, він затримує на мені погляд й говорить:

— Перш ніж ми почнемо, докторе Прінс, я повинен вас ознайомити з правилами клініки.

— Що, справді? — я стримую подив.

— Так. Наприкінці вам потрібно буде підписати декілька паперів, якщо ви не проти, — він говорить у ніс, час від часу пошморгуючи.

— Про що ви говорите?

— Перше — цієї зустрічі вночі не було. Друге — ви ніколи не зустрічали мене. Третє — все, що ви почуєте в цій кімнаті, залишиться в цих стінах. Якщо хтось запитає, ви повернулись в офіс, щоб забрати документи пацієнтів, перш ніж вирушити додому. Це зрозуміло?

Я хочу засміятися, але бачу, що він не жартує:

— Що це означає?

— Я так розумію, це «так»?

— А у мене є вибір?

— Не думаю, — Доннелі підставляє вільний стілець, — будь ласка, сідайте.

6 Стиль мюз — зародився з конюшень чи приміщень для возів, саней або приладдя на кшталт плуга з надбудованими помешканнями для слуг, зараз такі споруди використовуються як будинки. (*Прим. ред.*)

7 Міофункціональні терапевти — це фахівці, які працюють з пацієнтами над корекцією та зміною функцій обличчя, губ, язика та горла. Вони можуть допомагати вирішувати проблеми з диханням, жуванням, ковтанням та мовленням, а також впливати на загальний стан здоров'я, включно з проблемами зі сном.

4. Бен

Блум зачиняє двері, думаю, навряд чи вона зараз запропонує охолоджувальні напої — ця справа дійсно серйозна. Натомість вона сідає в пухке шкіряне крісло, нарешті киває Доннелі, й він починає говорити:

— Я не хотів вас образити, докторе Прінс, — з посмішкою ката говорить Доннелі. — Я знаю, що ви знайомі зі справою Анни О й двома вбивствами, які стались в Оксфордширі в 2019 році, чи не так? Саме тому я запросив вас сюди.

Я дивлюсь на Доннелі, міркуючи, наскільки високий в нього рівень повноважень. Над ним — юридичний директор, тобто його начальник, потім державний секретар Міністерства юстиції й нарешті прем'єр-міністр. Чому така поважна людина, як він, хоче зустрітись зі мною тут, в «Абатстві», опівночі, з вказівкою не обговорювати деталі по відкритій лінії? Що може бути настільки важливим? Майже всі знають про справу Анни О, адже було безліч подкастів, оглядових статей, можлива екранізація від *Netflix*, а також бестселери та статті в маленьких журналах, деякі з них написані мною.

— Звичайно.

Доннелі киває:

— Ваша стаття нещодавно потрапила в руки деяким... Скажімо так, дуже впливовим людям, — він простягає руку до свого маленького портфеля й дістає тонку цупку теку. Читає заголовок: — «Синдром відстороненості та кримінальний розум: пошук нової діагностичної моделі». «Сучасний журнал судової психології». Це ваша остання робота на цю тему, правильно?

Я дивлюсь на Блум, яка холодно всміхається мені.

— Так.

— Ви здивовані?

— Трохи. Ця стаття ще не отримала рецензії, вона точно ще не була опублікована, я віддав її в редакцію лише три тижні тому, — Доннелі дивиться на мене хитрим поглядом, ніби до цього не бачив такої наївної людини, як я.

— Час від часу наші зв'язки допомагають відзначати потенційно цікаві теми. Можу вас запевнити, що ваша робота про психосоматичні розлади вже привернула увагу Вайтгоглу.

Я почуваюся водночас заплямованим й зачарованим, повідомлення з мого облікового запису *Gmail* зі свистом видаляється, стаття була додана в форматі *Word*. Мені цікаво, пересилає редактор кудись цей файл чи ці люди постійно контролюють такі речі? Думаю, я не хочу знати відповіді на ці запитання. Доннелі знову кидає свій погляд на теку:

— Стаття досить детально розглядає справу Анни О, як і ваша попередня книга. Проте в статті ви пропонуєте потенційне лікування, водночас у книзі — ні. Не заперечуєте, якщо я запитаю, чому саме її справа?

Я відкидаюся на стільці й знову сердито дивлюся на Блум. Це підстава. Без попередження й часу на підготовку, як багато я можу розповісти?

— Насправді, це була ідея редакторки, — відповідаю я, — вона вважала, що це може привернути більше уваги до статті, можливо, навіть спричинити великий розголос. Книга стала бестселером, і вона сподівалась, що академічний журнал може здобути схожий успіх, а я з цим погодився.

— Тож ви детально вивчили справу Анни О?

Правди не уникнути, я зізнаюся:

— Моя дружина була першим поліціантом на місці злочину в 2019 році. На той час вона працювала у «Відділі тяжких злочинів поліції Темзи», це була її перша справа як старшої слідчої. Але я впевнений, що ви про це вже знаєте.

— Знаю, — говорить Доннелі.

— Анна О була частиною життя нашої сім'ї так само довго, як і наша донька, — я зазначаю одну деталь, на яку постійно доводиться вказувати, — звичайно, моя дружина ніколи не передавала мені конфіденційну інформацію. Я проаналізував загальнодоступні дані з іншими, менш обговорюваними прикладами синдрому відстороненості з різних куточків світу. Саме так я написав статтю й книгу.

— Я пам'ятаю, що спалах синдрому був у Швеції.

— Разом з подібними випадками в Казахстані. Та ще два в гірничих і фермерських містах колишнього Радянського Союзу, які називалися...

— Красноярськ та Калачі. Так, так, ми ознайомлені з цими випадками.

В мене майже вривається терпець, я втомився від цієї безликої людини з його повчальними відповідями.

— Не хочу здатись грубим, але чому популярна психологічна книга й маловідомий академічний журнал так цікавлять Міністерство юстиції?

Доннелі знову кидає жорстку швидку посмішку:

— У своїй статті ви стверджуєте, що розробили новий діагностичний метод, який допоможе прокинутись від синдрому відстороненості. Це так? — він прочитав статтю або висновки до неї, і точно знає, що це не так, він перевіряє мене.

— Ні.

Доннелі відіграє здивування.

— Ні?

— Моя стаття відкриває новий погляд на розуміння психосоматичних станів, особливо тих, що пов'язані з діями під час сну, включно зі злочинами в стані сну. Мене цікавить, чи люди, які хворіють на сомнамбулізм, усвідомлюють свої дії, коли вчиняють злочин, наприклад, убивство? Те саме стосується людей з синдромом відстороненості. Хтось із нас знає, що ми робимо під час сну? Чи можемо ми нести кримінальну відповідальність за дії, вчинені під час сну? Коли сон бере верх над свідомістю?

— Суперечлива тема.

А це відповідь на моє наступне запитання. Він уже бачив, як блоги та акаунти в соціальних мережах нападають на мене. Звичайно, він це знає. Після виходу моєї книги мене висміювали в кожному куточку планети.

— Деякі люди застрягли в доісторичних поділах між неврологічними й так званими «функціональними» хворобами, — кажу я, — на їхню думку, якщо є проблеми з психікою, то це ні на що не впливає. Моя робота спрямована на зміну такого сприйняття. Адже дехто досі так вважає.

— Це означає, що ви можете допомогти людям з синдромом відстороненості прокинутись?

Я вражений таким грубим запитанням:

— Ну, це залежить від багатьох факторів.

— Від яких? — Доннелі дивиться прямо на мене, його круглі як намистини очі дивляться мені прямо в душу. Я соваюсь, метушусь,

намагаюсь зібратися докупи, мені треба випити трішки води.

— Головно, як довго пацієнт спить, — відповідаю я, — які зовнішні фактори були причиною хвороби? Моя робота стала популярною психологічною книгою для широкої аудиторії. У своїй статті я проводжу серйозне академічне дослідження, висуваючи нові теорії та аналізуючи поточні дані. Але це не панацея.

— Як щодо Анни О?

— Чотири роки — це вже межа синдрому відстороненості. Мої дослідження зосереджені на перших двох роках.

— То це все лише в теорії?

— На цю мить, так.

— Скільки часу вам потрібно, щоб перевірити ваші теорії?

В реальному світі, я маю на увазі.

— Ви ще запитайте, як зірки тримаються на небі. — я сміюсь.

— Проте ви, напевно, вже маєте приблизну оцінку.

— Мінімум три місяці, — відповідаю я.

Доннелі дивиться на годинник, чоловік видається дуже нетерплячим, складає документи в теку і обережно кладе її у свій портфель, ніби збирається на зміну після роботи в офісі до опівночі. Доннелі дивиться на Блум й різко киває головою. Я повертаюсь до професорки, в мені закипає гнів:

— Що я тут роблю?

Тепер Блум бере контроль над ситуацією, пересуваючись в стільці з надзвичайною легкістю. Вона говорить різко, напругу, як засудженому, якому зачитують права:

— Міністр юстиції та Генеральний прокурор Англії та Уельсу щойно надали тимчасовий дозвіл на звільнення Пацієнта 493 лікарні Рамптон з палати Коралі під надійну опіку «Абатства» з моїм безпосереднім наглядом. Розпорядження Міністерства юстиції охороняється Законом про державні таємниці, і будь-хто, хто розголошує інформацію, в цій будівлі чи деінде, буде притягнутий до відповідальності. Ти розумієш, про що я?

Підсудний 493. Я знаю цей номер, кожен, хто читав газети — теж.

Лікарня Рамптон, останній засекречений медичний заклад, який приймає жінок.

Пацієнт 493... Міс А. Огілві.

Доннелі та Блум встають, я теж автоматично підіймаюсь, у роті поступово пересихає.

— Ні, — кажу я. — Вибачте, але я не розумію, що це означає.

Блум знову кидає погляд на Доннелі й говорить:

— «Міжнародна Амністія»⁸ збирається подати апеляцію до Європейського суду з прав людини з метою звільнення Анни Огілві на підставі жорстокого ставлення. Перед цим Служба коронного переслідування та Міністерство юстиції повинні віддати її під суд за обвинуваченням у вбивстві або ризикують повністю програти її справу.

— Це означає, — я обробляю нову інформацію, — що Анна Огілві, щоб постати перед судом й бути у формі, повинна...

— Зробити те, чого вона не робила вже чотири роки, — прокинутись.

Ось воно, справжнє пояснення. На хвилину я замислююсь про всі ті страшні історії зі шкільних уроків: напівголодні підлітки-призовники у Першій світовій війні, яких витягли з окопів, а потім вели на страту, посттравматичний синдром сприймався як боягузтво. Це чимось схоже на цю ситуацію. Я психолог, а не тюремний наглядач.

— Я лікую людей, — кажу я, — а не засуджую їх, тут повинні бути інші експерти зі сну.

— У нас уже є, — знову промовляє Доннелі втомленим голосом, — ми роками зверталися до консультантів світового класу з Америки, Європи, Азії і не тільки. Найкращі з найкращих. Проте ця галузь усе ще не отримує достатньо ресурсів, і їхні методи виявилися неефективними. Ваша робота, докторе Прінс, є нашою останньою надією.

— Навіщо привозити її сюди?

— Якщо ви щодня будете їздити в Рамптон, це приверне багато уваги. «Абатство» — це єдина клініка сну, яка може прийняти пацієнта з таким діагнозом. Ви дотримаєтесь усіх вимог конфіденційності, у нас немає іншого вибору. Її переведуть сьогодні вночі, вона буде супроводжена поліціантом й зареєстрована під іншим ім'ям. Що стосується вас, то це звичайний пацієнт, якого ви будете лікувати.

— Її впізнають.

— Чотири роки тому — можливо. Але не зараз. Майже п'ять років сну можуть змінити людину.

— Як щодо інших працівників?

— Медсестра з Рамптону супроводжуватиме ув'язнену і буде працювати тут під псевдонімом працівника клініки. Ви контактуватимете з нею щодня, тоді як професорка Блум координуватиме нашу з вами співпрацю. Міс Огілві не залишатиме свою кімнату, ви нікому не розповідатимете про те, що вона тут, тільки члени родини будуть знати її місцеперебування, з ними ви зможете спілкуватись. Міністр юстиції пообіцяв особисто розібратися з тими, хто порушить умови її тимчасового переміщення, — сказав Доннелі.

В мене трохи запаморочилась голова від його зухвальства, я розізлився:

— Це абсурд. Не можна справді вважати, що Анна Огілві є небезпечною для суспільства. Чи вас хвилюють тільки заголовки?

Доннелі не реагує на це:

— Спробуйте сказати це сім'ям жертв. Ми не можемо її звільнити, але й нескінченно утримувати теж не здатні. Усе це має закінчитись. Підпишіть акт про нерозголошення державної таємниці й ідіть своєю дорогою, або перевірте свої теорії на практиці в реальному світі. Це ваш вибір, докторе Прінс.

— Але якщо вона так і не прокинеться? — запитую я. — Що як моя теорія не спрацює?

Доннелі застібає своє пальто, важко зітхає, ніби спустошений після подій цього дня, й дивиться на мене холодними сіро-зеленими очима.

— Рано чи пізно, — говорить він сухо, — Анна Огілві буде на волі й уб'є знову.

[8](#) Міжнародна амністія — міжнародна організація, яка бореться за права людини та проти порушень прав людини в усьому світі.

5. Бен

Основні факти справи Анни О відносно прості, саме тому, гадаю, усі й пам'ятають цю справу. Вона шокує своєю простотою.

О 03:10 ранку 30 серпня 2019 року Анну Огілві, двадцятип'ятирічну доньку високопоставленого міністра уряду опозиції й засновницю журналу *Elementary*, було знайдено в її хижі під час відпочинку на фермі в Оксфордширі з двадцятисантиметровим кухонним ножом поруч. У сусідньому будиночку знайшли тіла її найкращих друзів — Дугласа Б'юта, двадцяти шести років, та Індіри Шарми, двадцяти п'яти років. Після розтину патологоанатоми виявили по десять ножових поранень на обох тілах. Відбитки пальців Анни були єдиними слідами на ножі, на її одязі також знайшли плями крові. Судово-медична експертиза пізніше підтвердила, що кров на одязі належить жертвам. Цифрова медична експертиза виявила також *WhatsApp* повідомлення на телефоні Анни з частковим зізнанням, надісланим перед початком глибокого сну. За затвердінням тіл було встановлено приблизний час смерті — кілька годин до цього. Обох жертв було неможливо врятувати, їхні поранення були смертельними.

Інспекторка Клара Фенхел з відділу тяжких злочинів поліції Темзи була першим поліціянтком, хто прибув на місце злочину та зафіксував його. Вона знайшла міс Огілві, яка була одягнена в речі, на яких були плями крові. Всупереч численним спробам розбудити підозрювану, вона продовжувала перебувати в стані сну і ні на що не реагувала, пізніше «швидкою» її доставили в лікарню Джона Редкліффа на вулиці Гедлі. Всі проведені тести виявили, що показники в нормі. Вона була жива, її тіло функціонувало, але загадкову хворобу, яка занурила її в сон, так і не змогли ідентифікувати.

Вона більше ніколи не розплющувала очей.

Публічний резонанс був жорстким та швидким. Мати Анни, баронеса Емілі Огілві, негайно пішла у відставку зі свого поста міністра внутрішніх справ тіньового уряду і відмовилася від членства в Палаті лордів. Річард Огілві, батько Анни та менеджер глобального фонду, відмовився від планів щодо відкриття нового офісу на Манхеттені.

Сам псевдонім походив від нікнейму Анни в соціальних мережах: *@AnnaO*. Більшість підозрюваних — це чоловіки з низьким IQ,

деформованими від регулярних бійок вухами й жорстокими історіями домашнього насильства. Анна О була молодою, жіночною та високоосвіченою й вже мала публічне ім'я як журналістка та письменниця. Ця історія — мрія будь-якого таблоїда.

Незабаром преса відкопала інші деталі життя Анни: дитинство в садибі Гемпстед; чутки про вживання наркотиків у підлітковому віці; хлопці на одну ніч з Оксфорду; навіть інших співробітників та стажистів з журналу *Elementary*, який вони заснували разом з Індірою та Дугласом. Якщо я й навчився чомусь, працюючи психологом, то це тому, що всі гучні вбивства залежать від часу. Серпень був ідеальним місяцем, серединою новинного затишшя у ЗМІ. Можливо, якби це сталося через кілька місяців, то не перетворилося б на таку сенсацію.

На щастя для мене, вона обрала слушний момент. Незабаром погляди таблоїдів розділились: ті, хто вірив у її невинність, називали її — Анна О, а ті, хто вірив у її вину — Спляча красуня.

Але ніхто не міг відірвати очей від історії... Правду кажучи, я теж не міг.

6. Бен

Чотири поверхи «Абатства» відрізнялись один від одного. На першому розміщена приймальня, яка умебльована з гарним смаком та професійністю у дизайні інтер'єру. В підвалі розташована кухня й інші речі для побутових потреб, а другий поверх призначений для тимчасового перебування пацієнтів, яких ми називаємо «одноденками». Це ті, хто шукає допомоги у розв'язанні проблем зі сном, але не готові повністю зануритись у програму лікування. Цей поверх приймає гостей, які з'являються на тонованих автомобілях *Mercedes* та особистих літаках з аеропорту Лондон-Сіті.

Третій та четвертий поверхи призначені для тих, чії проблеми зі сном заважають нормальному життю, ми називаємо їх мешканцями. Кожен мешканець в «Абатстві» має власну кімнату з ванною. Атмосфера подібна до приватної лікарні або готелю зі стильним дизайном. Також є меню, обслуговування номерів й можливість замовлення книг, газет і журналів. Єдиний виняток — це цифрові пристрої: заборонені мобільні телефони, ноутбуки та планшети, також тут немає *Wi-Fi*. Ми тут славні релікти з далекого минулого.

Верхній поверх лише для працівників, стіни кольору моря вже починають лущитися. Стиль мінімалізму тут замінено на більш недбалий, притаманний державним установам, кабінети завалені паперами й теками. Сьогодні я стою біля вікна в кабінеті Блум і спостерігаю, як Доннелі зникає, сідаючи до блискучого урядового «ягуара», перш ніж вулична темрява встигне його поглинути.

Холод ніби просочується через старі вікна, кожна кімната на цьому поверсі провітрюється. Тепер я думаю про лист, який мені надіслали на електронну скриньку. Це була пропозиція про роботу від заступника ректора університету в коледжі Кайманових островів. Заразом він згадував перспективу закордонної стипендії й шанс очолити їхній новий випускний курс з психології сну. Я безглуздо відмовився від славнозвісних карибських пляжів та обрав дощові британські вулиці. Пропозиція, залита сонцем, усе ще блукає дощовими, вологими вулицями Лондона.

Ми з Блум ідемо до кафетерію для працівників в кінці коридору, я мию пару кавових чашок та знаходжу протермінований чизкейк у невеликому портативному холодильнику. Ми їмо його з паперових

тарілок разом з охолодженою розчинною кавою «Нескафе», Блум як завжди з'їдає більшу частину, а мені залишається вдовольнитись крихтами.

— Я думаю, у тебе є питання, — говорить Блум.

У мене постійно є питання, так було завжди. Вона дістає ще одну цупку теку, таку ж, як у Доннелі, й підсовує її мені по столу, устеленому крихтами. Неохоче беру її до рук.

— Ще один загадковий документ. Мені знову потрібно розгадати, що в ньому?

— Якщо хочеш, — вона всміхається.

Зосереджую свою увагу на теці, знову бачу герб Міністерства юстиції та високий рівень секретності. «ДОСТУП ОБМЕЖЕНО» — відблискує напис з обкладинки криваво-червоним кольором. Я відкриваю теку й бачу велике фото на першій сторінці з білим, пустим лікарняним тлом, на ньому зображений пацієнт в медичному халаті й у ліжку.

Пацієнт — жінка, вік невизначений. Її очі заплющені, окрім того, що волосся щойно вимите та розчесане, воно також нещодавно підстрижене, хоч і з ледь помітною сивиною біля коренів. Обличчя видається спокійним, проте вже не таким молодим. Незважаючи на це, мені потрібен ще момент, щоб зрозуміти, це вона — Анна Огілві.

— У мене була така ж реакція, — говорить Блум, уважно спостерігаючи за мною.

— Виходить, Доннелі не жартував, вона видається...

Це якась помилка, я впевнений. Тоді, у 2019 році, Анна Огілві була на піку популярності. У неї був розв'язний стиль двадцятирічних і життя, сповнене можливостей, її фотографія з'являлася на безлічі газетних шпальт та в онлайн-профілях, з хуліганською посмішкою і коротким скуйовдженим волоссям. Людина на фото чужа, це незнайомка. У ній є якась безжиттєвість, що переважає над усіма іншими рисами, її волосся ніби перука, а тіло наче зроблене з воску, як фігура з музею мадам Тюссо.

— Вона схожа на привида, — я намагаюсь проковтнути своє здивування.

— Жінка, яка спить понад чотири роки. Так, вона практично привид.

— Як щодо мозкової активності?

— Усе залишилося без змін. ЕЕГ та всі інші показники свідчать, що вона просто перебуває в стані глибокого сну, але цей сон триває майже тисячу п'ятсот днів.

— Узагалі жодних змін не було?

— Перегорни на сторінку п'ять, — каже Блум.

Я знаходжу потрібну сторінку, яка складається з низки графіків, вони відображають роботу мозку Анни та фізіологічну реакцію. Люди занурюються в сон; й зазвичай виринають з нього. Результати ЕЕГ в нормі, як і завжди. Але рівень фізіологічних реакцій зріс, став інтенсивнішим.

— Коли це сталося?

— Приблизно чотири тижні тому. Монітори показали, що вона активніше почала реагувати на зовнішні подразники. Єдиний такий випадок за весь час.

— Проте, звичайно, це може бути випадковість.

Блум не видається переконаною, фиркає і говорить:

— Перегорни ще одну сторінку.

Я перегортаю і відчуваю використаним, але не можу зупинитися, ці дані мене зачепили. Наступна сторінка розкриває аномальні результати детальніше, я перевіряю дані за кожен день, потім за тиждень. Анна ледь не прокинулася чотири тижні тому, це не можна трактувати інакше. Щось сталося.

— Якісь пояснення були?

— Ні, — відповідає Блум, — принаймні жодного, яке змогла б знайти команда медиків.

— Тоді це загадка.

— Ще одна.

Мовчання порушує вібрація мобільного телефону Блум. Вона приймає виклик, слухає, декілька разів стверджувально відповідає й кладе слухавку. Дивно бачити її звичайним співробітником, який підкоряється та отримує вказівки від керівництва.

— Вони прибули?

— Будуть тут орієнтовно через п'ять хвилин, — Блум встає, прибирає папери зі столу. — Прочитай решту файлу, коли матимеш час, в ньому ти знайдеш деталі історії та псевдонім, які ми вигадали для неї. До того ж там вказані контакти на екстрений випадок, якщо поза «Абатством» виникнуть проблеми.

— Що ви маєте на увазі? — відчуваю першу судому в животі. Блум проігнорувала мій занепокоєний тон, і просто махнула рукою:

— Ну, хтось чекатиме на тебе у квартирі або слідуватиме за вами до метро, репортери або хтось такий. Це просто запобіжні заходи.

Я бачу себе у своїй затишній квартирці, де окрім міцної випивки та старих фільмів мене нічого не турбує. Нудно? Так. Проте безпечно.

— Що ми скажемо іншим працівникам?

— Усе, як зазвичай, — Блум складає папку й прямує до ліфта, я йду за нею й заходжу всередину. Вона тисне на кнопку першого поверху. Всупереч пораді лікаря користуватись сходами, вона завжди рішуче обирає ліфт. Фізичні вправи, як і дієти, призначені для простих смертних.

— Клієнтка А-списку, з медичним страхуванням, яке є обов'язковою умовою її акторських контрактів, не може собі дозволити, щоб стало відомо, що в неї проблеми зі сном, це може спричинити багато юридичних труднощів. Тому вона готова віддати величезні гроші за додаткову конфіденційність та повну анонімність.

Є спеціально відведене місце на другому поверсі з додатковою безпекою для тих, хто обирає «VIP-пакет» в «Абатстві». Голлівудські зірки, генеральні директори відомих компаній — усі, чие визнання проблем зі сном може вплинути на ринок або поставити під сумнів їхні багатомільйонні страхові вимоги. Лондон — улюблене місце міжнародних клієнтів, які перетворюють своє лікування на тижневий відпочинок. У нас є спеціально розроблені чорні виходи, глушилки сигналів, що розташовані навколо VIP-секції, щоб не допустити витоку інформації про їхню присутність. Є навіть окремі зони харчування та фізичної активності, щоб їх бачили лише працівники клініки. «Абатство» працює протягом двох десятиліть і наймає найкращих юристів з питань конфіденційності. Жодного разу не було витоку інформації.

— Доннелі згадував поліцію, це хтось, кого я знаю?

Блум не дивиться на мене, ліфт їде вниз, доки ми не досягаємо першого поверху. Мовчання — це її особиста мова.

— Хто? — питаю я, вийшовши у вишуканий вестибюль, яскравістю схожий на готельний.

Вона розвертається і стискає щелепу:

— Враховуючи твою залученість до справи, міська поліція теж ввійде в коло довіри. Вибач, Бене. Це була її справа з самого початку, мені не дали сказати й слова.

Доходимо до вхідних дверей, я вже чую звук машин на вулиці.

— Будь ласка, скажіть, що ви жартуєте.

— Повір, я б хотіла.

Уже тоді я знав, що це могла бути лише одна людина.

7. Бен

Це був той самий сценарій, якого ми намагались уникнути.

— Бене.

— Кларо.

— Маєш гарний вигляд.

— Дякую.

— У тебе ніби трохи більший живіт, знову проводиш ночі на дивані з лазаньєю? Знову їси печиво, чи не так?

— Радий бачити тебе, як завжди. Іди за мною.

Шлях до кімнати з *VIP*-обслуговуванням проходить через лабіринт сканерів. Ми йдемо мовчки до ліфта й чекаємо на нього.

Я зауважую:

— Жарти про зайву вагу? Серйозно?

Клара, або старша інспекторка Фенхел, яку нещодавно підвищили, навіть не дивиться на мене.

— Ми свою справу знаємо. Це те, про що ми домовились. Мені це подобається не більше, ніж тобі.

— Мені збрехали.

— Ти ігнорував мої дзвінки.

Попри це все, я сумую за нею. Це те, чого я не можу їй сказати. Я сумую за нашим старим будинком в Оксфорді. Сумую за нашою дочкою Кітті, яка стрибає в коридорі, коли чує, як я вставляю ключ у замок. Я сумую за лінивими неділями в ліжку з газетами й золотими моментами свободи від дзвінка мобільного телефону та нової зміни. Я сумую за сім'єю, якою ми були раніше. Після того, як ми розлучились, опіка над донькою залишилась у Клари, тому що вона зберегла будинок до переїзду в Лондон. Я можу зустрічатися з дитиною, але мої намагання отримати спільну опіку зазнають невдач через відсутність другої спальні у квартирі в Пімліко. Я не можу дозволити собі більшу квартиру, а інакше Клара не погодиться на спільну опіку. Розв'язувати це питання через суд ми не будемо, бо ніхто цього не хоче.

Ми дійшли до входу у *VIP*-секцію на другому поверсі, доступ до якого відкривається з іншого боку головних сходів. Команда з В'язничної служби Її Величності вже виконала важку роботу, перевівши ув'язнену/пацієнтку до її кімнати. Медсестра вчиться

BOOK2GO
ЕЛЕКТРОННІ КНИГИ

КУПИТИ